

## gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrť leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrť leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 24. januarija 1883.

**O b s e g:** Najnovejše opazovanje šena pri prešičih na Francoskem. — Popravljajte gozdna pota. — Živinoreja in živino-zdravništvo naše. (Konec.) — Gospodarske novice. — Državno gospodarstvo za leto 1883. — Tehnično poročilo k projektu o izsuševanju ljubljanskega močvirja. (Dalje.) — Spomini na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881. (Dalje.) — Manifest princa Jeroma Napoleona. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Noviĉar.

### Gospodarske stvari.

#### Najnovejše opazovanje šena pri prešičih na Francoskem.

Šen pri prešičih je pri nas razsajal leto za letom in mnogo prešičev je poginilo za njim. Tedaj se ne bomo motili, ako sodimo, da se naši kmetovalci tudi zanimajo za vsa zdravila, katera se poskušajo zoper to bolezen. O tej zadevi beremo sledeče:

Meseca decembra minulega leta došlo je znanstveni akademiji v Parizu poročilo uĉenjaka Pasteur-a iz Bollène, departementa Vaucluse, v katerem piše, da se je podal tje opazovat ono bolezen, ker razsajala je tam od leta do leta grozovitejše, ker poginilo je leta 1882. samo v rhonski dolini nad 20.000 prešičev.

Opazovanje pokazalo je:

1. Da šen pri prešičih povzroĉi se po posebnem organizmu, po „Mikrobe“ (Bakterie), kateri se more izreĉati tudi zunaj živinskega telesa, kateri je pa tako majhen, da ga tudi pozoren opazovalec lahko prezre. Najbolj je podobna ta „Mikrobe“ onim kurje kolere, tudi podoba njena je podobna 8; loĉi pa se od nje tako po fiziologiĉnih lastnostih, še bolj pa še po veliko manji velikosti. Kuretni ne škoduje nič; umorí pa domaĉe zajĉke in ovce, ako se jim vcepi.

2. Ako se te „Mikrobe“ tudi najmanja piĉica pa nerazredjena (unverdünnt) vcepi živali, gotovo zbolí in pogine in to prav tako, kakor prešič, kateri obolí sam po nalezenji. Posebno nevarna je ta bolezen za žlahno belo pleme.

3. Opazovanje dr. Kleina v Londonu, razglašeno leta 1878., je popolna zmota.

4. Ko smo se prepriĉali, da se bolezen ne ponoví, poskušali smo tega zajedavca redko raztvorjenega živalim vcepiti, in vsi taki prešiči so bolezen premagali.

5. Akoravno prav dobro vemo, da bode treba še daljnega opazovanja in poskušanj pri tej bolezni, smo vendar uže danes trdno prepriĉani, da se bode uže prihodnjo spomlad potrdilo cepljenje s šenovo „bakterio“ rešilno za prešičjerejce.

Upajmo, da to preiskavanje zdravnikom res pokaže pravo pot k zanesljivemu pripomoĉku zoper hudo sovražnico v našem gospodarstvu!

#### Popravljajte gozdna pota.

Ker moram obilo po gozdih hoditi, znana so mi gozdna pota. Po potu od Strane ali Št. Mihela na Nanos šel sem uže večkrat. Ta pot je veĉinoma zeló nagnjena, po nekaterih krajih tudi strma. Deževne plohe so odnesle vso šuto in jo preorale, da so nastali globoki jarki.

Na tem potu sreĉal sem čestokrat voznika, ko je peljal les za drva iz tam se nahajajoĉega gozdnega dela. Vpreženo je bilo par volov. Naloženih kakih 5 srednje debelih bukev, pa samo na prednja kolesa, zadej se je vleĉlo po tléh; vĉljub temu je bilo še eno prednje kolo zavrto.

Po enih krajih so voli težko vleĉli, po drugih jih je zopet gvalo. Eden družega sta pa vedno pehala. Zarad spehanja molela sta jezike iz gobcev in pot je curkoma tekla od njih. Zelel sem trenutek sodnik biti in kaznovati občino, ki pripusti nezaslišano trpinĉenje živine. Zraven tega tudi vozovi in drugo orodje veliko trpi in vendar se more le malo naložiti. Tem potom enaki so še v obĉinah: Višnje — Col, od Vodic na Col, dalje v bistriških, kneških, šent-peterskih, senožeških, vipavskih in drugih gozdih.

Kako se kratkoĉasijo občani v lepem, brezsnežnem zimskem dnevu, je razvidno iz sledeĉega: Neki dan pridem v veĉo vas. Na cesti opazim cele trope fantov in moŹ „balincati“. Imate li praznik? vprašam. Ne, se mi odgovori, a družega dela nimamo. In ravno v tistem kraju so gozdna in poljska pota tako v slabem stanu, da gredó kolesa do pestá v blato.

Kam pridemo, ako se bodo koristna dela zanemarjala in ljudstvo z duhomornimi igrami se bavilo! Lenoba je huda bolezen, in ako se polasti celega naroda, mora kmalu propasti, kajti:

Lenega ĉaka strgan rokav,  
Palca beraška in prazen bokal!